

DOI <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2022-26-2-4-16>
УДК [37:005.33]:37.015.312: [057.87:373.5]:[331.54:796]
ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-5214-073X>

Валерія Масол,
аспірант Інституту проблем виховання НАПН України,
м. Київ

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ВИХОВАННЯ РІШУЧОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ У СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. У статті розглядається порівняльний аналіз результатів дослідження виховання рішучості старшокласників у спортивно-оздоровчій діяльності. Порівняльний аналіз результатів дослідження був спрямований на обґрунтування й експериментальну перевірку ефективності визначених нами педагогічних умов, змісту, форм і методів виховання рішучості учнів 10-11-х класів. Крім того, нашим завданням було встановити динаміку змін у рівнях вихованості рішучості старшокласників у процесі спортивно-оздоровчої діяльності.

Метою є здійснення порівняльного аналізу результатів дослідження виховання рішучості старшокласників у спортивно-оздоровчій діяльності.

У статті зазначено, що методика виховання рішучості старшокласників у процесі занять фізичною культурою передбачала використання сукупності дієвих у контексті досліджуваного феномену змісту (впровадження оновлених уроків з фізичної культури, використання видів спортивно-оздоровчої діяльності (софтбол, гандбол, бадмінтон, безконтактне регбі)), форм (індивідуальні спортивно-оздоровчі вправи, групові та колективні фізичні (ігрові) вправи з елементами прояву рішучих дій), методів (інтерактивні лекції, інтелектуальні змагання, самоаналіз та самооцінювання, створення ситуації успіху, доступності, уподібнення, метод творчих завдань, переконання, схвалення, створення проблемних ситуацій, заохочення, змагання та інші) та педагогічних умов (підготовка вчителів фізичної культури до впровадження методики виховання рішучості старшокласників; впровадження педагогічно доцільного змісту, видів та методів виховання рішучості старшокласників у процесі занять фізичною культурою спортивно-оздоровчої спрямованості; організація змагальної діяльності з метою формування у старшокласників мотивації до занять софтболом, гандболом, бадмінтоном, безконтактним регбі).

У статті подана динаміка рівнів прояву вихованості рішучості у здобувачів освіти експериментальної та контрольної груп за критеріями (знання про рішучість, бажання виявляти рішучість, готовність до рішучості, здатність до рішучості, ставлення особистості до себе і до результатів власних рішучих дій) та рівнями їх прояву (високий, середній, низький). Підрахунок результатів дослідження на формуальному етапі засвідчив ефективність впровадження в освітній процес розробленої методики виховання рішучості старшокласників у процесі занять фізичною культурою.

Ключові слова: рішучість, форми, зміст, методи, виховання рішучості, старшокласники, спортивно-оздоровча діяльність.

© Валерія Масол, 2022

Вступ. Аналіз наукових джерел дав змогу підтвердити, що процес виховання рішучості як морально-вольової якості учнівської молоді завжди був предметом наукового інтересу. Встановлено, що наукова проблема вихованості рішучості старшокласників у процесі занять спортивно-оздоровчою діяльністю недостатньо вивчена в сучасному освітньому середовищі. Разом з тим дослідження даного феномена зумовлена поступовим

зниженням в учнів старшої школи бажання відвідувати уроки фізичної культури, відсутня активна участь у різних видах спортивно-оздоровчої діяльності, що веде до неповноцінного фізичного та особистісного розвитку тощо [4].

Мета і завдання. Здійснення порівняльного аналізу результатів дослідження виховання рішучості старшокласників у спортивно-оздоровчій діяльності.

Згідно поставленої мети вирішуються такі завдання: визначення ефективності методики, педагогічних умов, форм і методів виховання рішучості учнів 10–11-х класів у процесі занять фізичною культурою.

Методи дослідження. Найбільш результативними методами виховання рішучості учнів 10–11-х класів у процесі занять фізичною культурою визначено: інтерактивні лекції, інтелектуальні змагання, самоаналіз та самооцінювання, створення ситуації успіху, доступності, уподібнення, метод творчих завдань, переконання, схвалення, створення проблемних ситуацій, заохочення, змагання та інші.

Опитуванням було охоплено 271 старшокласників, 53 педагогів та керівників спортивних гуртків у закладах загальної середньої освіти м. Києва, Житомирської, Хмельницької, Чернігівської областей.

Результати дослідження. При розробці методики виховання рішучості старшокласників у процесі занять фізичною культурою було враховано необхідність використання під час спортивно-оздоровчої діяльності ефективних педагогічних умов, змісту, форм і методів.

Тому, *методика виховання рішучості старшокласників у процесі занять фізичною культурою* передбачала використання сукупності дієвих у контексті досліджуваного феномену змісту (впровадження оновлених уроків з фізичної культури, використання видів спортивно-оздоровчої діяльності (софтбол, гандбол, бадмінтон, безконтактне регбі), форм (індивідуальні спортивно-оздоровчі вправи, групові та колективні фізичні (ігрові) вправи з елементами прояву рішучих дій), методів (інтерактивні лекції, інтелектуальні змагання, самоаналіз та самооцінювання, створення ситуації успіху, доступності, уподібнення, метод творчих завдань, переконання, схвалення, створення проблемних ситуацій, заохочення, змагання та інші) та педагогічних умов (підготовка вчителів фізичної культури до впровадження методики виховання рішучості старшокласників; впровадження педагогічно доцільного змісту, видів та методів виховання рішучості старшокласників у процесі занять

фізичною культурою спортивно-оздоровчої спрямованості; організація змагальної діяльності з метою формування у старшокласників мотивації до занять софтболом, гандболом, бадмінтоном, безконтактним регбі) тощо.

Освітній процес у сенсі виховання рішучості старшокласників засобами фізичної культури побудований на основі таких *підходів*: особистісно-орієнтованого, діяльнісного, проблемного навчання; та *принципів*: наочності, культуровідповідності, гармонійного розвитку, суб'єкт-суб'єктної взаємодії, саморегуляції, системності.

Методика виховання рішучості учнів 10–11-х класів у процесі занять фізичною культурою передбачала реалізацію чотирьох етапів з відповідними завданнями.

Перший етап спрямований на розширення знань про рішучість та розуміння необхідності даної морально-вольової якості у процесі занять фізичною культурою та у повсякденному житті;

Другий етап відображався в розвитку мотиваційної сфери старшокласників, а саме: формування бажання займатися фізичною культурою та спортивно-оздоровчою роботою та інше;

Третій етап полягає в здатності приймати (прояв) вольові рішення (рішучість, цілеспрямованість, сміливість, настійливість, витримка) та умінні самостійно виконувати заплановану спортивно-оздоровчу діяльність;

Четвертий етап передбачав уміння старшокласниками здійснювати практичну спортивно-оздоровчу діяльність проявляючи рішучість.

Порівняльний аналіз результатів дослідження на формувальному етапі експерименту був спрямований на з'ясування ефективності визначених педагогічних умов виховання рішучості старшокласників у процесі занять фізичною культурою. Разом з тим, завданням даного етапу було встановлення динаміки змін у рівнях вихованості рішучості старшокласників у процесі експериментальної роботи.

Оцінювання змін у рівнях вихованості рішучості старшокласників (високий, середній, низький) відбувалося за допомогою визначених нами критеріїв та показників за п'ятиетапною компонентною моделлю сходження особистості за І. Бехом [2].

Узагальнені дані порівняння результатів експерименту за когнітивним критерієм «Знання про рішучість» представлено у таблиці 1.

Таблиця 1.

Динаміка кількісних показників вихованості рішучості старшокласників за когнітивним критерієм (знання про рішучість), %

Показники	групи	Рівні вихованості								
		Високий		Динаміка	Середній		Динаміка	Низький		Динаміка
		До	Після		До	Після		До	Після	
1.1.	Е	8,8	16,8	8,0	37,9	55,5	17,6	53,3	27,7	-25,6
	К	9,7	11,9	2,2	38,8	41,8	3,0	51,5	46,3	-5,2
1.2.	Е	12,4	19	6,6	39,4	54,7	15,3	48,2	26,3	-21,9
	К	11,9	14,9	3,0	38,8	41,1	2,3	49,3	44	-5,3
1.3.	Е	11,7	19	7,3	40,9	59,8	18,9	47,4	21,2	-26,2
	К	14,2	15,7	1,5	43,3	45,5	2,2	42,5	38,8	-3,7
середнє	Е	11	18,2	7,2	39,4	56,7	17,3	49,6	25,1	-24,5
	К	11,9	14,2	2,3	40,3	42,8	2,5	47,8	43	-4,8

Показники когнітивного критерію:

1.1. Знання рішучості як усвідомленого хотіння й розуміння змісту і сенсу виховання рішучості

1.2. Розуміння важливості бути рішучою особистістю у протизагуг нерішучій у процесі реалізації поставленої мети на уроках фізичної культури.

1.3. Усвідомлення змісту виховання рішучості як підґрунтя приємних переживань у процесі занять фізичною культурою.

Загалом, аналіз когнітивного критерію «Знання про рішучість» за рівнями прояву вихованості рішучості учнів 10-11-х класів дозволив встановити наступні зміни: високий рівень появи вихованості рішучості старшокласників ЕГ зріс з 11,0 % до 18,2 % (+7,2 %); середній рівень учасників освітнього процесу ЕГ зріс з 39,4 % до 56,7 % (+17,3 %); низький рівень зменшився з 49,6 % до 25,1 % (-24,5 %). Дані порівняння результатів експерименту у контрольній групі свідчать про незначні зміни тощо.

Узагальнені дані порівняння результатів експерименту за емоційно-ціннісним критерієм «Бажання виявляти рішучість» представлено у таблиці 2.

Таблиця 2.

Динаміка кількісних показників вихованості рішучості старшокласників за емоційно-ціннісним критерієм (бажання виявляти рішучість), %

Показники	групи	Рівні вихованості								
		Високий		Динаміка	Середній		Динаміка	Низький		Динаміка
		До	Після		До	Після		До	Після	
2.1.	Е	12,4	22,6	10,2	40,2	52,6	12,4	47,4	24,8	-22,6
	К	11,2	13,4	2,2	38,1	41,1	3,0	50,7	45,5	-5,2
2.2.	Е	14,6	23,3	8,7	34,3	55,5	21,2	51,1	21,2	-29,9
	К	14,2	17,9	3,7	33,6	37,3	3,7	52,2	44,8	-7,4
2.3.	Е	10,2	21,2	11,0	39,4	53,3	13,9	50,4	25,5	-24,9
	К	11,9	14,2	2,3	38,1	41	2,9	50	44,8	-5,2
середнє	Е	12,4	22,4	10,0	38	53,8	15,8	49,6	23,8	-25,8
	К	12,4	15,2	2,8	36,6	39,8	3,2	51	45	-6,0

Показники емоційно-ціннісного критерію:

2.1. Інтерес до занять фізичною культурою, спортивних традицій закладів загальної середньої освіти.

2.2. Присмне переживання від реалізації поставленої мети та способів її досягнення у процесі занять фізичною культурою.

2.3. Прагнення досягати мети, успіху, бажання відвідувати уроки фізичної культури та брати активну участь в різних видах спортивно-оздоровчої діяльності (софтбол, гандбол, бадмінтон, безконтактне регбі).

Відтак, динаміка рівнів прояву вихованості рішучості за усіма показниками критерію «Бажання виявляти рішучість» у старшокласників експериментальної групи є наступною: високий рівень прояву вихованості рішучості учнів 10-11-х класів ЕГ зріс з 12,4 % до 22,4 % (+10,0 %); середній рівень учасників освітнього процесу ЕГ зріс з 38,0 % до 53,8 % (+15,8 %); низький рівень в ЕГ значно зменшився – з 49,6 % до 23,8 (-25,8 %). Дані порівняння результатів експерименту у контрольній групі щодо даного критерію свідчать про незначні зміни тощо.

Узагальнені дані порівняння результатів експерименту за критерієм довільного імпульсу «Готовність до рішучості» представлено у таблиці 3.

Таблиця 3.

Динаміка кількісних показників вихованості рішучості старшокласників за критерієм (готовність до рішучості), %

Показники	Групи	Рівні вихованості								
		Високий		Динаміка	Середній		Динаміка	Низький		Динаміка
		До	Після		До	Після		До	Після	
3.1.	Е	9,5	18,2	8,7	40,1	55,5	15,4	50,4	26,3	-24,1
	К	11,2	13,4	2,2	38,8	41,1	2,3	50	45,5	-4,5
3.2.	Е	11,7	16,8	5,1	41,6	57,7	16,1	46,7	25,5	-21,2
	К	10,5	12	1,5	41	44	3,0	48,5	44	-4,5
3.3.	Е	10,9	16,1	5,2	40,2	54,7	14,5	48,9	29,2	-19,7
	К	10,4	11,9	1,5	38,1	40,3	2,2	51,5	47,8	-3,7
середнє	Е	10,7	17	6,3	40,6	56	15,4	48,7	27	-21,7
	К	10,7	12,4	1,7	39,3	41,8	2,5	50	45,8	-4,2

Показники критерію довільного імпульсу:

3.1. Готовність до рішучості у процесі реалізації поставленої мети на уроках фізичної культури.

3.2. Прояв волі під час виховання рішучості у процесі занять фізичною культурою.

3.3. Зосередженість на єдиній меті та способів її досягнення, необхідність долучитися до виховання рішучості у процесі спортивно-оздоровчої діяльності (софтбол, гандбол, бадмінтон, безконтактне регбі).

З табличних даних помітно, що середні показники рівнів прояву вихованості рішучості за критерієм довільного імпульсу «Готовність до рішучості» у старшокласників експериментальної групи значно покращилися, натомість зміни в здобувачів освіти контрольної групи є незначними, а саме: відбулося збільшення високого рівня з 10,7 % до 17,0 % (+6,3 %) у ЕГ та з 10,7 % до 12,4 % (+1,7 %) у КГ; зростання кількості учнів 10-11-х класів, які проявили середній рівень з 40,6 % до 56,0 % (+15,4 %) у ЕГ та з 39,3 % до 41,8 % (+2,5 %) у КГ. Також відбулося зменшення проявів низького рівня з 48,7 % до 27,0 % (-21,7 %) у ЕГ та з 50,0 % до 45,8 % (-4,2 %) у КГ.

Узагальнені дані порівняння результатів експерименту за діяльнісно-практичним критерієм «Здатність до рішучості» представлено у таблиці 4.

Таблиця 4.

Динаміка кількісних показників вихованості рішучості старшокласників за діяльнісно-практичним критерієм (здатність до рішучості), %

Показники	групи	Рівні вихованості								
		Високий		Динаміка	Середній		Динаміка	Низький		Динаміка
		До	Після		До	Після		До	Після	
4.1.	Е	15,3	24,1	8,8	38,7	51,1	12,4	46	24,8	-21,2
	К	16,4	17,9	1,5	35,8	38,1	2,3	47,8	44	-3,8
4.2.	Е	16,8	21,9	5,1	36,5	50,4	13,9	46,7	27,7	-19,0
	К	14,9	16,4	1,5	35,8	37,3	1,5	49,3	46,3	-3,0
4.3.	Е	14,6	24,8	10,2	39,4	52,6	13,2	46	22,6	-23,4
	К	14,9	17,2	2,3	39,6	42,5	2,9	45,5	40,3	-5,2
Середнє	Е	15,6	23,6	8,0	38,2	51,3	13,1	46,2	25,1	-21,1
	К	15,4	17,2	1,8	37,1	39,3	2,2	47,5	43,5	-4,0

Показники діяльнісно-практичного критерію:

4.1. Здатність до рішучості у процесі занять фізичною культурою.

4.2. Систематичність занять фізкультурною діяльністю й уміння реалізовувати поставлену мету та способів її досягнення.

4.3. Активна участь в різних видах спортивно-оздоровчої діяльності (софтбол, гандбол, бадмінтон, безконтактне регбі).

Середні показники динаміки рівнів прояву вихованості рішучості за показниками діяльнісно-практичного критерію «Здатність до рішучості» у старшокласників експериментальної групи є наступною: високий рівень прояву вихованості рішучості учнів 10-11-х класів ЕГ зріс з 15,6 % до 23,6 % (+8,0 %); середній рівень здобувачів освіти ЕГ зріс з 38,2 % до 51,3 % (+13,1 %); низький рівень в ЕГ зменшився з 46,2 % до 25,1 (-21,1 %). Відповідні показники старшокласників контрольної групи практично не змінилися з початковими даними:

Динаміку вихованості рішучості старшокласників за самоціннісним критерієм (ставлення особистості до себе і до результатів власних рішучих дій) у експериментальній та контрольній групі представлено у таблиці 5.

Таблиця 5.

Динаміка кількісних показників вихованості рішучості старшокласників за самоціннісним критерієм (ставлення особистості до себе і до результатів власних рішучих дій), %

Показники	групи	Рівні вихованості								
		Високий		Динаміка	Середній		Динаміка	Низький		Динаміка
		До	Після		До	Після		До	Після	
5.1.	Е	8,8	18,2	9,4	38,6	53,3	14,7	52,6	28,5	-24,1
	К	9,7	11,9	2,2	37,3	39,6	2,3	53	48,5	-4,5
5.2.	Е	10,2	16,8	6,6	37,2	53,3	16,1	52,6	29,9	-22,7
	К	9	11,2	2,2	37,3	39,5	2,2	53,7	49,3	-4,4
5.3.	Е	11,7	18,3	6,6	40,9	56,9	16,0	47,4	24,8	-22,6
	К	12,7	13,4	0,7	40,3	41,8	1,5	47	44,8	-2,2
Середнє	Е	10,2	17,8	7,6	38,9	54,5	15,6	50,9	27,7	-23,2
	К	10,5	12,2	1,7	38,3	40,3	2,0	51,2	47,5	-3,7

Показники самоціннісного критерію:

5.1. Самозадоволення та самосхвалення у процесі виховання рішучості.

5.2. Самоповага від реалізації поставленої мети та способів її досягнення у процесі занять фізичною культурою.

5.3. Радість за себе в різних видах спортивно-оздоровчої діяльності (софтбол, гандбол, бадмінтон, безконтактне регбі).

З табличних даних помітно, що середні показники рівнів прояву вихованості рішучості за самоціннісним критерієм (ставлення особистості до себе і до результатів власних рішучих дій) у старшокласників експериментальної групи значно покращилися, натомість зміни в здобувачів освіти контрольної групи є незначними, а саме: відбулося збільшення високого рівня з 10,2 % до 17,8 % (+7,6 %) у ЕГ та з 10,5 % до 12,2 % (+1,7 %) у КГ; зростання кількості учнів 10-11-х класів, які проявили середній рівень з 38,9 % до 54,5 % (+15,6 %) у ЕГ та з 38,3 % до 40,3 % (+2,0 %) у КГ. Також відбулося зменшення проявів низького рівня з 50,9 % до 27,7 % (-23,2 %) у ЕГ та з 51,2 % до 47,5 % (-3,7 %) у КГ.

Зведені дані результатів дослідження та динаміку змін у рівнях прояву вихованості рішучості старшокласниками у процесі занять фізичною в експериментальній та контрольній групах подано у таблиці 6.

Таблиця 6.

Динаміка вихованості рішучості старшокласників у процесі занять фізичною культурою, %

Рівні	Експериментальна група			Контрольна група		
	До експерименту	Після експерименту	Динаміка	До експерименту	Після експерименту	Динаміка
Високий	12,0	19,8	+7,8	12,2	14,2	+2
Середній	39	54,5	+15,5	38,3	40,8	+2,5
Низький	49	25,7	-23	49,5	45,0	-4,5

Отже, підрахунок результатів дослідження на формувальному етапі засвідчив ефективність впровадження в освітній процес розробленої методики виховання рішучості старшокласників у процесі занять фізичною культурою, педагогічних умов тощо. Динаміка рівнів прояву вихованості рішучості у здобувачів освіти експериментальної та контрольної груп за критеріями (знання про рішучість, бажання виявляти рішучість, готовність до рішучості, здатність до рішучості, ставлення особистості до себе і до результатів власних рішучих дій) та рівнями їх прояву (високий, середній, низький) є наступною: високий рівень вихованості рішучості в учнів 10-11х класів ЕГ зріс на 7,8 % (з 12,0 % до 19,8 %); середній рівень вихованості рішучості в учасників освітнього процесу ЕГ зріс на 15,5 % (з 39,0 % до 54,5 %); низький рівень вихованості рішучості в ЕГ зменшився на 23,0 % (з 49,0 % до 25,7 %) [10].

У старшокласників контрольної групи на формувальному етапі виявлено наступну динаміку вихованості рішучості: прояв високого рівня зріс з 12,2 % до 14,2 % (+2,0 %); середній рівень зріс з 38,3 % до 40,8 % (+2,5 %); встановлено незначне зменшення низького рівня з 49,5 % до 45,0 % (-4,5 %). Отже, динаміка змін у показниках вихованості рішучості контрольної групи є незначною [10].

Зміни, які відбулися в рівнях вихованості досліджуваного феномену є статистично значущими, адже перевірка достовірності отриманих результатів здійснювалася за допомогою критерію К. Пірсона (χ^2).

Обговорення. Аналіз психолого-педагогічної літератури щодо виховання рішучості школярів свідчить про постійну увагу вчених різних галузей до проблеми виховання

вольових та моральних якостей. Це насамперед дослідження методичних аспектів виховання морально-вольових якостей школярів (А. Артюшенко, І. Бех, І. Дудник, Н. Касіч, М. Тимчик та інші), обґрунтування єдності виховання морально-вольових якостей і фізичної культури (В. Ареф'єв, Д. Бінецький, М. Зубалій, О. Остапенко, О. Тимошенко та інші); теоретичні аспекти виховання вольових якостей школярів (Б. Анан'єв, А. Артюшенко, С. Рубінштейн та інші).

Здійснений психолого-педагогічний аналіз проблеми виховання рішучості старшокласників у спортивно-оздоровчій діяльності в закладах загальної середньої освіти дає нам змогу узагальнити наукові погляди провідних учених, дослідників й встановити, що досліджуваний феномен є актуальною, недостатньо розробленою проблемою за сучасних умов розвитку освітнього процесу.

Визначено, що виховання рішучості старшокласників у процесі занять фізичною культурою – це системна і цілеспрямована освітня діяльність, яка передбачає впровадження дієвих змісту, форм та методів, використовуються у спортивно-оздоровчій роботі для здійснення дієвих впливів на здобувачів освіти з метою формування морально-вольових якостей тощо [5]. Також, з'ясовано, що сформована в школярів рішучість дозволяє їм проявляти цілеспрямованість, впевненість у собі, витримку при розв'язанні завдань та досягненні мети; приймати рішучі, обмірковані, виправдані рішення в найкоротший час; уміти виконувати завдання без вагань в швидкозмінних ігрових та освітніх умовах під впливом почуття задоволення; розвивати фізичні якості та життєво необхідні цінності.

Слід наголосити, що виховання рішучості в учнів 10-11-х класів у процесі занять спортивно-оздоровчою діяльністю набуває вагомого значення, адже сучасні реалії переконують в потребі популяризації здорового способу життя, формування морально-вольових якостей, розвитку фізичної та військово-прикладної підготовки старшокласників, що є необхідним для майбутніх захисників Вітчизни тощо [3].

Висновки. Відповідно до результатів дослідження, впровадження методики виховання рішучості старшокласників у процесі занять фізичною культурою, змісту (впровадження оновлених уроків з фізичної культури, використання таких видів спортивно-оздоровчої діяльності як софтбол, гандбол, бадмінтон, безконтактне регбі), форм (індивідуальні спортивно-оздоровчі вправи, групові та колективні фізичні (ігрові) вправи з елементами прояву рішучих дій), методів (інтерактивні лекції, інтелектуальні змагання,

самоаналіз та самооцінювання, створення ситуації успіху, доступності, уподібнення, метод творчих завдань, переконання, схвалення, створення проблемних ситуацій, заохочення, змагання та інші), запропонованих педагогічних умов (підготовка вчителів фізичної культури до впровадження методики виховання рішучості старшокласників; впровадження педагогічно доцільного змісту, видів та методів виховання рішучості старшокласників у процесі занять фізичною культурою спортивно-оздоровчої спрямованості; організація змагальної діяльності з метою формування у старшокласників мотивації до занять софтболом, гандболом, бадмінтоном, безконтактним регбі забезпечило зростання ефективності освітнього процесу щодо виховання рішучості старшокласників у процесі занять фізичною культурою у закладах загальної середньої освіти. Свідченням цього є динаміка змін у рівнях вихованості рішучості старшокласників ЕГ за розробленими критеріями та показниками даної категорії.

Список використаних джерел

1. Артюшенко А. О. *Особистісна рішучість і деякі теоретичні аспекти її формування в учнів ЗОШ засобами фізичної культури*. Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки. 2008. № 121. С. 10–15
2. Бех І. Д. Компонентна модель сходження зростаючої особистості до духовних цінностей. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2017. Вип. 21(1). С. 6–20.
3. Масол В. В. Зміст виховання рішучості учнів старших класів у процесі спортивно-ігрової діяльності. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова: Серія «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури: фізична культура і спорт»*. 2021. Вип. 3К(131)21. С. 262–265.
4. Масол В. В. Особливості виховання рішучості старшокласників у процесі занять фізичною культурою. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова: Серія «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури: фізична культура і спорт»*. 2020. Вип. 5 (125)20. С. 106–109.
5. Масол В. В., Тимчик, М. В. Теоретичні відомості виховання рішучості старшокласників у процесі занять фізичною культурою. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова: Серія «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури: вафізична культура і спорт»*. 2020. Вип. 3К(123)20. С. 266–269.
6. Масол В.В. Виховання рішучості в учасників освітнього процесу під час занять фізичною культурою. *Сучасний виховний процес сутність та інноваційний потенціал: матеріали звіт. наук.-практ. конф. Ін-ту проблем виховання НАПН за 2021 рік. . – Вип. 10. – Івано-Франківськ: НАІР, 2022. С. 120-123.*
7. Масол, В.В. Педагогічні умови виховання рішучості старшокласників у процесі занять фізичною культурою. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2021 №25. кн. 1 С. 259-269.

References

1. Artiushenko, A. O. (2008). Osobystisna rishuchist i deiaki teoretychni aspekty yii formuvannia v uchniv ZOSh zasobamy fizychnoi kultury [Personal determination and some theoretical aspects of its formation in secondary school students by means of physical education]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu*.

Seriia: Pedagogichni nauky, 121, 10–15.

2. Bekh, I. D. (2017). Komponentna model skhodzhennia zrostaiuchoi osobystosti do dukhovnykh tsinnosti [Component model of the ascent of a growing personality to spiritual values]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi, 21(1), 6–20.*

3. Masol, V. V. (2021). Zmist vykhovannia rishuchosti uchniv starshykh klasiv u protsesi sportyvno-ihrovoi diialnosti [The content of education of determination of high school students in the process of sports and games]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedagogichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova: Seriiia «Naukovo-pedagogichni problemy fizychnoi kultury: fizychna kultura i sport», 3K(131)21, 262–265.*

4. Masol, V. V. (2020). Osoblyvosti vykhovannia rishuchosti starshoklasnykiv u protsesi zaniat fizychnoiu kulturoiu [Peculiarities of education of determination of high school students in the process of physical education]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedagogichnoho universytetu imeni M.P. Drahomanova: Seriiia «Naukovo-pedagogichni problemy fizychnoi kultury: fizychna kultura i sport», 5(125)20, 106–109.*

5. Masol, V. V., & Tymchyk, M. V. (2020). Teoretychni vidomosti vykhovannia rishuchosti starshoklasnykiv u protsesi zaniat fizychnoiu kulturoiu [Theoretical information on raising the determination of high school students in the process of physical education]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedagogichnoho universytetu imeni M.P. Drahomanova: Seriiia «Naukovo-pedagogichni problemy fizychnoi kultury: fizychna kultura i sport», 3K(123)20, 266–269.*

6. Masol, V.V (2022) Vykhovannia rishuchosti v uchasnykiv osvithnoho protsesu pid chas zaniat fizychnoiu kulturoiu [Education of determination in participants of the educational process during physical education classes]. *Suchasnyi vykhovnyi protses sutnist ta innovatsiinyi potentsial (pp. 120-123).* Ivano-Frankivsk: NAIR.

7. Masol, V.V. (2021) Pedagogichni umovy vykhovannia rishuchosti starshoklasnykiv u protsesi zaniat fizychnoiu kulturoiu [Pedagogical conditions for raising the determination of high school students in the process of physical education]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi, 25(1), 259-269.*

Valeria Masol

Post-graduate Student,

Institute of Problems on Education of the NAES of Ukraine,

Kyiv

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE RESEARCH RESULTS OF DETERMINATION OF HIGH SCHOOL STUDENTS IN SPORTS AND HEALTH-IMPROVING ACTIVITIES

Abstract. *The article deals with a comparative analysis of the results of the research on raising the determination of high school students in sports and recreational activities. The comparative analysis of the research results was aimed at substantiation and experimental verification of the effectiveness of the pedagogical conditions, content, forms and methods of education of determination of 10-11th grade students determined by us. In addition, our task was to establish the dynamics of changes in the education levels of determination of high school students in the process of sports and recreational activities.*

The goal is to carry out a comparative analysis of the results of the study of the education of the determination of high school students in sports and health activities.

The article states that the method of raising the determination of high school students in the process of physical education included the use of a set of effective content in the context of the phenomenon being studied (implementation of updated physical education lessons, use of types of sports and recreational activities (softball, handball, badminton, non-contact rugby)), forms (individual sports and health exercises, group and collective physical (game) exercises with elements of manifestation of decisive actions), methods (interactive lectures, intellectual competitions, self-analysis and self-evaluation, creating a situation of success, accessibility, assimilation, method of creative tasks, persuasion, approval, creation of problematic situations, encouragement, competitions, etc.) and pedagogical conditions (training of physical education

teachers for the implementation of the method of raising the determination of high school students; implementation of pedagogically appropriate content, types and methods of education of the determination of high school students in the process of physical education in the field of sports and health; organization of competitive activities in order to motivate high school students to play softball, handball, badminton, non-contact rugby).

The article presents the dynamics of the levels of manifestation of the upbringing of determination among the students of the experimental and control groups according to the criteria (knowledge of determination, the desire to show determination, readiness for determination, the ability to make determination, the attitude of the individual to himself and to the results of his own decisive actions) and the levels of their manifestation (high, medium, low). The calculation of the results of the research at the formative stage proved the effectiveness of the introduction into the educational process of the developed method of raising the determination of high school students in the process of physical education.

Key words: *determination, forms, content, methods, education of determination, high school students, sports and recreational activities.*

Стаття надійшла до редакції 06.07.2022
Стаття прийнята до публікації 29.09.2022